

Kilma- og Miljødepartementet

Att:

Vår ref.
25/11841

Dato:
23.06.2025

Høringsuttale vedr. forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder

Vedlagt følger utskrift av saken.

Deres referanse 25/932.

Ettersender som varslet kommunestyret sin behandling av saken i møte 17.06.2025.

Jf. også tidligere oversendt høringsuttale fra Nord-Fron kommune i brev datert 30.05.2025.

Med helsing

Geir Johan Groven
landbrukssjef

Epost: geir.johan.groven@nord-fron.kommune.no

Godkjend og sendt ut utan underskrift iht. interne rutinar.

Vedlegg:

Høring - Forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder

Kopi til:
Anders Nybakken

Anne-Marie Olstad
Elin Sofie Fjeldberg

avdelingsleder plan- og
landbruk
ordfører
kommunedirektør

Nord-Fron kommune

Politisk sak

Høring - Forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder

Utval	Saksnr	Møtedato
Utval for miljø, landbruk og areal (MLA)	55/25	27.05.2025
Kommunestyret (KOM)	49/25	17.06.2025

Saksbehandler	Journalpost
Geir Johan Groven	25/8015

Vedlegg:

- Vedlegg 1. Høringsbrev - Forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder, Klima- og miljødepartementet 04.03.2025.
- Vedlegg 2. Høringsnotat - Forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnorm for villrein for Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder.
- Vedlegg 3. Forslag til tiltaksplan for Rondane villreinområde.
- Vedlegg 4. Forslag til tiltaksplan for Knutshø villreinområde.
- Vedlegg 5. Forslag til tiltaksplan for Snøhetta villreinområde.
- Vedlegg 6. Søknad om utsatt høringsfrist, brev fra Nord-Fron kommune datert 09.04.2025.
- Vedlegg 7. Svar på søknad om utsatt høringsfrist, brev fra Klima- og miljødepartementet 22.04.2025.
- Vedlegg 8. Tiltaksplaner for villrein i Rondane, vedtak MLA 01.06.2023 og KOM 13.06.2023.
- Vedlegg 9. Normann-prosjektet. Årsrapport 2024.

Kommunedirektøren legger saken frem for utvalg for miljø, landbruk og areal med følgende

Innstilling:

Utvalg for miljø, landbruk og areal tilrår at kommunestyret gir følgende innspill til tiltaksplan for Rondane villreinområde:

1. Helhetlig arealplanlegging og arealforvaltning: Nord-Fron kommune støtter forslag i tiltaksplanen om revisjon av Regional plan for Rondane og Sølknkletten, der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen på et overordnet nivå. Utredning av samlet belastning for villreinen må inngå i planarbeidet, slik at det ikke er opp til den enkelte kommune å gjøre slike vurderinger for hele leveområdet.
2. Kommunal planvask: Nord-Fron kommune vil uavhengig av tiltaksplanen legge opp til planvask ved kommende rullering av arealplaner.
3. Samordning av motorferdsel vinterstid: Nord-Fron kommune fører en restriktiv holdning når det gjelder motorferdsel vinterstid og ønsker ikke løsninger som gjør saksbehandlingen mer komplisert. Dersom foreslåtte løsninger blir en forenkling som er enhetlig for områder både innenfor og utenfor villreinområdene så er dette positivt.
4. Tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene: Nord-Fron kommune støtter tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane villreinområde jf. ikke-fungerende trekkpassasjer, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.

5. Kanaliseringstiltak: Nord-Fron kommune mener det er aktuelt å se på ytterligere kanalisering av trafikk både vinter og sommer, herunder sykkelsti, skiløyper, trase for hundekjøring osv. Det presiseres at det må medfølge betydelig mer statlige midler for å sikre gjennomføringsevne av større kanaliseringstiltak.
6. Landbruk: Nord-Fron kommune støtter tilnærmingen i tiltaksplanen som ikke pålegger landbruket vesentlige tiltak eller begrensninger i forhold til landbruksdrift i Frydalen og generelt beitebruk. Utmarksbeite er en svært viktig ressurs som landbruket er helt avhengig av å utnytte.
7. Ikke-motorisert ferdsel: Nord-Fron kommune støtter forslagene i tiltaksplanen om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys.
8. Lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene: Nord-Fron kommune mener at lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel, slik at ferdselsrestriksjoner og kanaliseringstiltak i hovedsak prioriteres mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.
9. Bruk av Per Gynt seterveg: Nord-Fron kommune mener det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg. Dette med bakgrunn i registrering av villreinen sin bruk av områdene i perioden 2007-2024, der villreintrekket mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnseterfjellet har vært stabilt og fungerende i hele registreringsperioden.
10. Brøyting av Per Gynt seterveg tidligere enn 1. juni: Nord-Fron kommune mener behovet for å gi dispensasjon for brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni er svært lite. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Vedtak som innstilling frå Utval for miljø, landbruk og areal (MLA), 27.05.2025 - 55/25

Utvalg for miljø, landbruk og areal tilrår at kommunestyret gir følgende innspill til tiltaksplan for Rondane villreinområde:

1. Helhetlig arealplanlegging og arealforvaltning: Nord-Fron kommune støtter forslag i tiltaksplanen om revisjon av Regional plan for Rondane og Sølknletten, der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen på et overordnet nivå. Utredning av samlet belastning for villreinen må inngå i planarbeidet, slik at det ikke er opp til den enkelte kommune å gjøre slike vurderinger for hele leveområdet.
For at tiltaksplanen skal nå sine mål, må større endringer gjennomføres som omhandler hele området som beskrevet i planen. Det forventes fra Nord-Fron kommune at økonomiske virkemiddel tilføres ulike tiltak.
2. Kommunal planvask: Nord-Fron kommune vil uavhengig av tiltaksplanen legge opp til planvask ved kommende rullering av arealplaner.
3. Samordning av motorferdsel vinterstid: Nord-Fron kommune fører en restriktiv holdning når det gjelder motorferdsel vinterstid og ønsker ikke løsninger som gjør saksbehandlingen mer komplisert. Dersom foreslåtte løsninger blir en forenkling som er enhetlig for områder både innenfor og utenfor villreinområdene så er dette positivt.
4. Tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene: Nord-Fron kommune støtter tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane villreinområde jf. ikke-fungerende trekkpassasjer, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.
5. Kanaliseringstiltak: Nord-Fron kommune mener det er aktuelt å se på ytterligere kanalisering av trafikk både vinter og sommer, herunder sykkelsti, skiløyper, trase for hundekjøring osv. Det presiseres at det må medfølge betydelig mer statlige midler for å sikre gjennomføringsevne av større kanaliseringstiltak.
6. Landbruk: Nord-Fron kommune støtter tilnærmingen i tiltaksplanen som ikke pålegger landbruket vesentlige tiltak eller begrensninger i forhold til landbruksdrift i Frydalen og generelt beitebruk og skogsdrift. Utmarksbeite er en svært viktig ressurs som landbruket er helt avhengig av å utnytte.

7. Ikke-motorisert ferdsel: Nord-Fron kommune støtter forslagene i tiltaksplanen om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys.
8. Lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene: Nord-Fron kommune mener at lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel, slik at ferdselsrestriksjoner og kanaliseringstiltak i hovedsak prioriteres mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.
9. Bruk av Per Gynt seterveg: Nord-Fron kommune mener det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg. Dette med bakgrunn i registrering av villreinen sin bruk av områdene i perioden 2007-2024, der villreintrekket mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnsseterfjellet har vært stabilt og fungerende i hele registreringsperioden.
10. Brøyting av Per Gynt seterveg tidligere enn 1. juni: Nord-Fron kommune mener behovet for å gi dispensasjon for brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni er svært lite. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Utval for miljø, landbruk og areal (MLA) 27.05.2025

Behandling i møte:

Endringsforslag - 55/25 Høring, foreslått av Anne-Marie Olstad, Arbeiderpartiet

Utvalg for miljø, landbruk og areal tilrår at kommunestyret gir følgende innspill til tiltaksplan for Rondane villreinområde:

1. Helhetlig arealplanlegging og arealforvaltning: Nord-Fron kommune støtter forslag i tiltaksplanen om revisjon av Regional plan for Rondane og Sølknletten, der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen på et overordnet nivå. Utredning av samlet belastning for villreinen må inngå i planarbeidet, slik at det ikke er opp til den enkelte kommune å gjøre slike vurderinger for hele leveområdet.
For at tiltaksplanen skal nå sine mål, må større endringer gjennomføres som omhandler hele området som beskrevet i planen. Det forventes fra Nord-Fron kommune at økonomiske virkemiddel tilføres ulike tiltak.
2. Kommunal planvask: Nord-Fron kommune vil uavhengig av tiltaksplanen legge opp til planvask ved kommende rullering av arealplaner.
3. Samordning av motorferdsel vinterstid: Nord-Fron kommune fører en restriktiv holdning når det gjelder motorferdsel vinterstid og ønsker ikke løsninger som gjør saksbehandlingen mer komplisert. Dersom foreslåtte løsninger blir en forenkling som er enhetlig for områder både innenfor og utenfor villreinområdene så er dette positivt.
4. Tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene: Nord-Fron kommune støtter tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane villreinområde jf. ikke-fungerende trekkpassasjer, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.
5. Kanaliseringstiltak: Nord-Fron kommune mener det er aktuelt å se på ytterligere kanalisering av trafikk både vinter og sommer, herunder sykkelsti, skiløyper, trase for hundekjøring osv.
Det presiseres at det må medfølge betydelig mer statlige midler for å sikre gjennomføringsevne av større kanaliseringstiltak.
6. Landbruk: Nord-Fron kommune støtter tilnærmingen i tiltaksplanen som ikke pålegger landbruket vesentlige tiltak eller begrensninger i forhold til landbruksdrift i Frydalen og generelt beitebruk og skogsdrift. Utmarksbeite er en svært viktig ressurs som landbruket er helt avhengig av å utnytte.
7. Ikke-motorisert ferdsel: Nord-Fron kommune støtter forslagene i tiltaksplanen om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys.

8. Lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene: Nord-Fron kommune mener at lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel, slik at ferdselsrestriksjoner og kanaliseringstiltak i hovedsak prioriteres mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.
9. Bruk av Per Gynt seterveg: Nord-Fron kommune mener det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg. Dette med bakgrunn i registrering av villreinen sin bruk av områdene i perioden 2007-2024, der villreintrekket mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnseterfjellet har vært stabilt og fungerende i hele registreringsperioden.
10. Brøyting av Per Gynt seterveg tidligere enn 1. juni: Nord-Fron kommune mener behovet for å gi dispensasjon for brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni er svært lite. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Votering nr 1 - Votering over forslag

Opprinnelig forslag: 0 stemmer (0%)

Endringsforslag - 55/25 Høring: 6 stemmer (100%) - AP 2, H 1, SP 3

MLA - 55/25 Vedtak

Utvalg for miljø, landbruk og areal tilrår at kommunestyret gir følgende innspill til tiltaksplan for Rondane villreinområde:

1. Helhetlig arealplanlegging og arealforvaltning: Nord-Fron kommune støtter forslag i tiltaksplanen om revisjon av Regional plan for Rondane og Sølknletten, der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen på et overordnet nivå. Utredning av samlet belastning for villreinen må inngå i planarbeidet, slik at det ikke er opp til den enkelte kommune å gjøre slike vurderinger for hele leveområdet.
For at tiltaksplanen skal nå sine mål, må større endringer gjennomføres som omhandler hele området som beskrevet i planen. Det forventes fra Nord-Fron kommune at økonomiske virkemiddel tilføres ulike tiltak.
2. Kommunal planvask: Nord-Fron kommune vil uavhengig av tiltaksplanen legge opp til planvask ved kommende rullering av arealplaner.
3. Samordning av motorferdsel vinterstid: Nord-Fron kommune fører en restriktiv holdning når det gjelder motorferdsel vinterstid og ønsker ikke løsninger som gjør saksbehandlingen mer komplisert. Dersom foreslåtte løsninger blir en forenkling som er enhetlig for områder både innenfor og utenfor villreinområdene så er dette positivt.
4. Tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene: Nord-Fron kommune støtter tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane villreinområde jf. ikke-fungerende trekkpassasjer, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.
5. Kanaliseringstiltak: Nord-Fron kommune mener det er aktuelt å se på ytterligere kanalisering av trafikk både vinter og sommer, herunder sykkelsti, skiløyper, trase for hundekjøring osv. Det presiseres at det må medfølge betydelig mer statlige midler for å sikre gjennomføringsevne av større kanaliseringstiltak.
6. Landbruk: Nord-Fron kommune støtter tilnærmingen i tiltaksplanen som ikke pålegger landbruket vesentlige tiltak eller begrensninger i forhold til landbruksdrift i Frydalen og generelt beitebruk og skogsdrift. Utmarksbeite er en svært viktig ressurs som landbruket er helt avhengig av å utnytte.
7. Ikke-motorisert ferdsel: Nord-Fron kommune støtter forslagene i tiltaksplanen om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys.
8. Lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene: Nord-Fron kommune mener at lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel, slik at ferdselsrestriksjoner og kanaliseringstiltak i hovedsak prioriteres

mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.

9. Bruk av Per Gynt seterveg: Nord-Fron kommune mener det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg. Dette med bakgrunn i registrering av villreinen sin bruk av områdene i perioden 2007-2024, der villreintrekket mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnsseterfjellet har vært stabilt og fungerende i hele registreringsperioden.
10. Brøyting av Per Gynt seterveg tidligere enn 1. juni: Nord-Fron kommune mener behovet for å gi dispensasjon for brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni er svært lite. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Kommunestyret (KOM) 17.06.2025

Behandling i møte:

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 25 stemmer (100%) - AP 11, FrP 2, H 3, KrF 1, R 1, SP 7

Mot: 0 stemmer (0%)

Karl Thomas N. Tvete hadde i forkant av møtet bedt om habilitetsvurdering i saken med bakgrunn i at han er gift med medlem i veilaget Per Gynt seterveg. Kommunestyret vedtok at Tvete ikke var inhabil i behandling av saken.

KOM - 49/25 Vedtak

Kommunestyret gir følgende innspill til tiltaksplan for Rondane villreinområde:

1. Helhetlig arealplanlegging og arealforvaltning: Nord-Fron kommune støtter forslag i tiltaksplanen om revisjon av Regional plan for Rondane og Sølnekletten, der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen på et overordnet nivå. Utredning av samlet belastning for villreinen må inngå i planarbeidet, slik at det ikke er opp til den enkelte kommune å gjøre slike vurderinger for hele leveområdet. For at tiltaksplanen skal nå sine mål, må større endringer gjennomføres som omhandler hele området som beskrevet i planen. Det forventes fra Nord-Fron kommune at økonomiske virkemiddel tilføres ulike tiltak.
2. Kommunal planvask: Nord-Fron kommune vil uavhengig av tiltaksplanen legge opp til planvask ved kommende rullering av arealplaner.
3. Samordning av motorferdsel vinterstid: Nord-Fron kommune fører en restriktiv holdning når det gjelder motorferdsel vinterstid og ønsker ikke løsninger som gjør saksbehandlingen mer komplisert. Dersom foreslåtte løsninger blir en forenkling som er enhetlig for områder både innenfor og utenfor villreinområdene så er dette positivt.
4. Tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene: Nord-Fron kommune støtter tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane villreinområde jf. ikke-fungerende trekkpassasjer, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.
5. Kanaliserings tiltak: Nord-Fron kommune mener det er aktuelt å se på ytterligere kanalisering av trafikk både vinter og sommer, herunder sykkelsti, skiløyper, trase for hundekjøring osv. Det presiseres at det må medfølge betydelig mer statlige midler for å sikre gjennomføringsevne av større kanaliseringstiltak.
6. Landbruk: Nord-Fron kommune støtter tilnærmingen i tiltaksplanen som ikke pålegger landbruket vesentlige tiltak eller begrensninger i forhold til landbruksdrift i Frydalen og

generelt beitebruk og skogsdrift. Utmarksbeite er en svært viktig ressurs som landbruket er helt avhengig av å utnytte.

7. Ikke-motorisert ferdsel: Nord-Fron kommune støtter forslagene i tiltaksplanen om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys.
8. Lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene: Nord-Fron kommune mener at lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel, slik at ferdselsrestriksjoner og kanaliseringstiltak i hovedsak prioriteres mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.
9. Bruk av Per Gynt seterveg: Nord-Fron kommune mener det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg. Dette med bakgrunn i registrering av villreinen sin bruk av områdene i perioden 2007-2024, der villreintrekket mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnseterfjellet har vært stabilt og fungerende i hele registreringsperioden.
10. Brøyting av Per Gynt seterveg tidligere enn 1. juni: Nord-Fron kommune mener behovet for å gi dispensasjon for brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni er svært lite. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Historikk i saken

Klima- og miljødepartementet (KLD) har sendt på høring forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder. KLD sitt forslag til tiltaksplaner har som mål å bidra til å forbedre tilstanden og legge til rette for at villreinen kan ha en fremtid i villreinområdene, ved å balansere den totale samlede aktiviteten i villreinområdene opp mot målet om en robust villreinbestand. Villrein ble for første gang i 2021 klassifisert som nær truet på rødlista for arter i Norge. Tiltaksplanene har en tidshorisont på inntil åtte år, og vil måtte evalueres og oppdateres jevnlig basert på ny kunnskap.

KLD skriver at bakgrunnen for forslagene til tiltaksplaner er kvalitetsnormen for villrein som ble vedtatt i juni 2020 og den tilhørende klassifiseringen av de nasjonale villreinområdene i 2022 som konkluderte med at ingen av de ti nasjonale villreinområdene klassifiserer til god kvalitet. Kvalitetsnormen fastslår at dersom en fastsatt kvalitetsnorm ikke blir nådd, eller det er fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer skal avveies mot hensynet til igangværende virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området.

Forslagene til tiltaksplaner bygger på faggrunnlag utarbeidet av prosjektgrupper ledet av statsforvalterne i Innlandet og Trøndelag. Etter at faggrunnlagene ble oversendt til KLD i desember 2023, har KLD gjennomført åpne folkemøter, en omfattende forhåndsinvolvering av berørte fylkeskommuner og kommuner på politisk nivå, og møter med andre berørte organisasjoner og aktører lokalt og nasjonalt i forkant av alminnelig høring.

KLD har som mål å etablere tiltaksplaner som er mest mulig omforente. Dette innebærer at det for en rekke tiltak søkes å få en enighet med blant annet kommuner, fylkeskommuner, frivillige organisasjoner, veieiere med flere om tiltakene, og at de aktørene som skal gjennomføre tiltak forplikter seg til dette i tiltaksplanene. Tiltaksplanene legger i tråd med dette opp til kommunal planvask som et sentralt virkemiddel for å oppnå en mer restriktiv og helhetlig arealforvaltning i villreinområdene. KLD oppfatter at kommunene har vært positive til et slikt tiltak i dialogen i forkant av høringen.

Høringsfristen er satt til 04.06.2025. Med bakgrunn i kommunal møteplan, der utvalg for miljø, landbruk og areal (MLA) har møte 27.05.2025 og kommunestyret (KOM) har møte 17.06.2025, har kommunedirektøren søkt om utsatt høringsfrist jf. vedlegg 6. KLD har gitt svar om at den formelle høringsfristen ikke kan utsettes til 18.06.2025 jf. vedlegg 7. De meddeler likevel at kommunens behandling av saken er notert, og at alle høringsinnspill skal vurderes selv om de ankommer etter høringsfristen. Kommunedirektøren legger derfor opp til at MLA sin behandling av saken i møte 27.05.2025 blir oversendt KLD innen høringsfristen 04.06.2025, og at KOM sin behandling av saken i møte 17.06.2025 ettersendes.

Nord-Fron kommune har tidligere i prosessen gitt innspill til arbeidet med tiltaksplaner for villrein i Rondane villreinområde jf. vedlegg 8.

Fakta

Overordnede mål for arbeidet med tiltaksplanene er å stoppe den negative utviklingen for villreinen i Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder innen 2030, samt oppnå middels kvalitet jf. klassifisering av villrein etter kvalitetsnormen innen 2050.

KLD legger til grunn at det er sentralt for oppslutningen og gjennomføringen av tiltaksplanene at de har aksept både lokalt og blant berørte aktører i de enkelte villreinområdene, og vurderer at dette vil ha betydning for å oppnå målsetningene i regjeringens villreinspolitikk i et lengre perspektiv. Det erkjennes at dette vil kunne innebære at det tar lengre tid for å nå målsetningene som er satt, og KLD vurderer det til at tiltakene som foreslås i tiltaksplanene vil ha liten mulighet til å oppnå overordnede målsetninger innen 2030 og 2050.

Forslagene til tiltaksplaner er i seg selv ikke juridisk bindende dokumenter, men samlede planer for tiltak som skal søkes å gjennomføres innenfor de respektive villreinområdene. Kommunene har hovedansvaret for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven, og KLD vurderer det ikke som aktuelt å innføre nye statlige forbud eller restriksjoner for den kommunale arealforvaltningen i forbindelse med tiltaksplanene.

Klassifisering av villreinområdene etter kvalitetsnormen for villrein viser at Rondane villreinområde er klassifisert som dårlig kvalitet på grunn av store utfordringer med funksjonelle trekkpassasjer og fragmentering. Det er også ytterligere utfordringer med kondisjon, produksjon av kalv og generell arealunnvikelse i delbestanden i Rondane Nord. De største påvirkningsfaktorene er menneskelig bruk og ferdsel i et område som er langt og smalt. Spesielt vil det være viktig å hindre ytterligere fragmentering og gjøre grep for å få tilbake trekkpassasjer som er gått ut av bruk.

Særlige utfordringer i Rondane villreinområde er iht. høringsnotat s. 37 jf. vedlegg 2:

- *Få kalver per simle/ungdyr: Det fødes få kalver per simle.*
- *Lave slaktevekter på kalv: Kalvene veier for lite.*
- *Dårlig funksjonell arealutnyttelse: Infrastruktur og menneskelig aktivitet fører til at reinen viker unna områder hvor den ellers ville oppholdt seg.*
- *Dårlige funksjonell trekkpassasjer: Trekkpassasjene er forringet, slik at villreinens leveområde er fragmentert.*

Disse problemene må løses for at villreinområdet skal oppnå middels kvalitet. Det er også viktig å forvalte villreinen og villreinområdet på en slik måte at de andre parameterne i kvalitetsnormen ikke blir dårligere i fremtiden.

Tiltak for forbedring i Rondane villreinområde er iht. høringsnotat s. 37 jf. vedlegg 2:

- *Redusere ferdselens påvirkning på villrein: Kanalisering av ferdsel for å gjenopprette trekkveier og gi reinen ro i viktige områder.*

- *Restaurere, opprettholde og bedre villreinens trekkmuligheter og ivareta urørte områder som reinen bruker i dag: Bevare villreinens leveområde og gjøre det lettere for reinen å bruke mer av leveområdet.*
- *Helhetlig arealforvaltning: Følge Stortingets føringer for en helhetlig og restriktiv arealforvaltning og økt tilrettelegging av villreinvennlig ferdsel, jf. Meld. St. 18 (2023-2024) jf. Innst. S 374 (2023-2024).*
- *Bestandsforvaltning: Mer bærekraftig bestandsforvaltning av villrein–Redusere sykdomsrisiko: Sikre gode sykdomsforebyggende tiltak, samt fortsatt effektiv håndtering og bekjempelse av alvorlige sykdomsutbrudd*
- *Oppfølging og evaluering: Jevnlig oppfølging og revidering av tiltakene for å sikre at målene nås.*
- *Disse problemene må løses for at villreinområdet skal oppnå middels kvalitet. Det er også viktig å forvalte villreinen og villreinområdet på en slik måte at de andre parameterne i kvalitetsnormen ikke blir dårligere i fremtiden.*

KLD skriver at det vært et mål å tilrettelegge for at kommunene gjennom den alminnelige høringen politisk gis mulighet til å ta stilling til om de ønsker å forplikte seg til å gjennomføre enkelte av tiltakene i tiltaksplanene. I høringsnotatet fra KLD blir derfor alle berørte kommuner oppfordret til særlig å kommentere følgende i sine høringsinnspill:

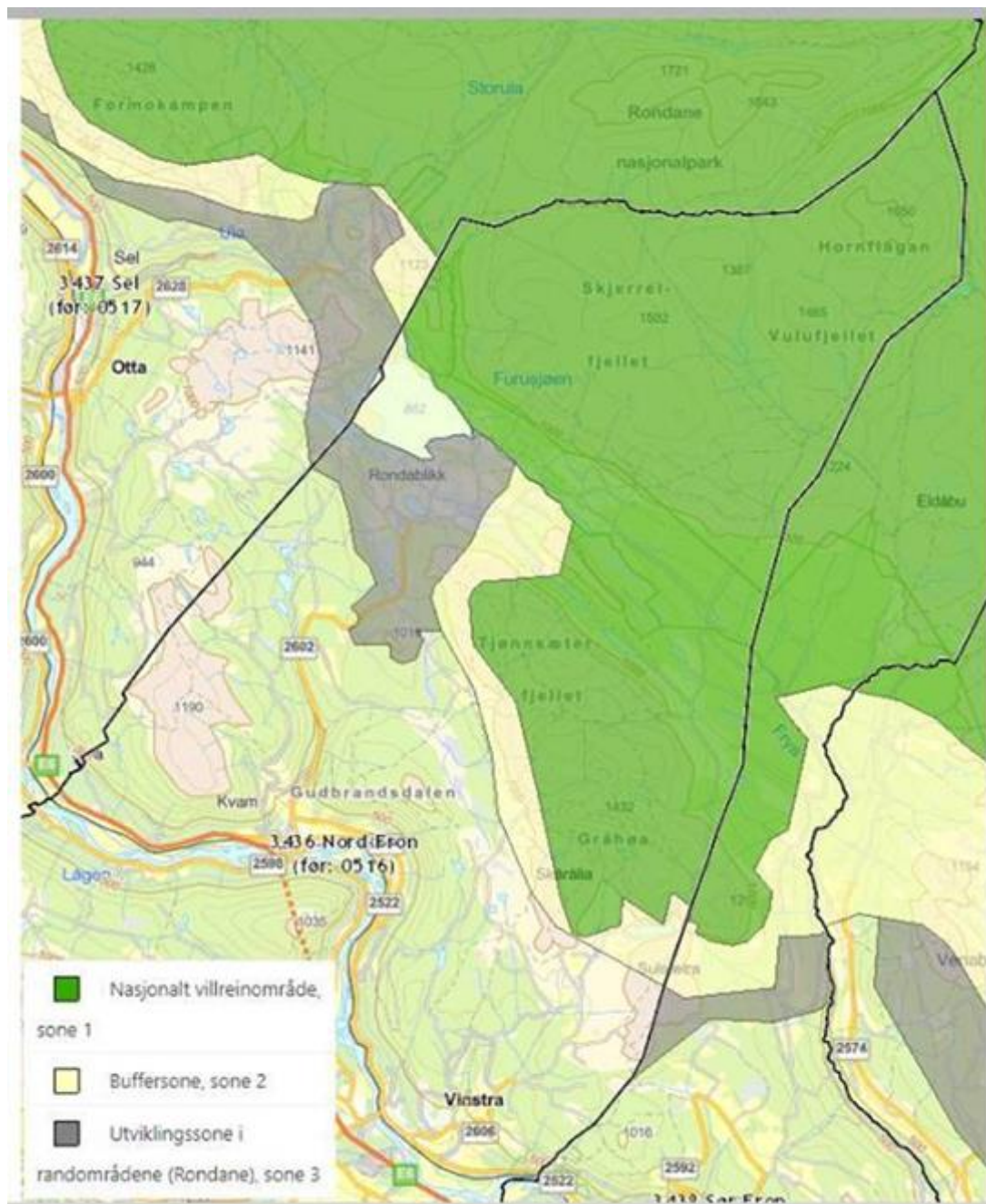
- Om kommunene slutter seg til utformingen av tiltakene om planvask av kommunale planer og samordning av motorferdsel vinterstid slik de foreslås.
- For andre tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene, bes det om at de aktuelle kommunene kommenterer om de slutter seg til utformingen av tiltakene.

Status for Nord-Fron kommune

Nord-Fron kommune har over flere tiår ført en restriktiv og ansvarlig arealpolitikk i områdene mot Rondane. På kommuneplan nivå så ble det i revisjonen i 2001 tatt inn en sone kalt *observasjonsområde for villrein*, her var det begrensninger på grunn av at bruk og status for villreinens bruk var uavklart. Dette område er tilsvarende det som i dag er omtalt som villreinens leveområde både i Regional plan for Rondane og Sør-Innkletten og senere kommuneplanrevisjoner. Før denne tid så har kommunen hatt en *egen kommunedelplan for Frydalen* som ble utarbeidet i 1999 med bakgrunn i daværende fylkesdelplan for Rondane.

Kommunen har videre på Kvamsfjellet og Frydalen ved hver planendring og revisjon i områdene gjort grep med å ta ut tomter i indre områder og heller satse på utvikling i fremre deler av fjellet. Totalt sett så er det gjennom de siste 25-30 år gjort mange grep som er positive for villreinen opp mot arealbruken og fritidsbebyggelse. Området Frydalen består av setrer og setervoller samt noe hytter, videre er det beite med storfe, sau og noe hest.

En stor utfordring for villreinen i Rondane er at det er ferdselsårer, både veier og stier som blokkerer villreinens trekkruiter. Dette er en utfordring som er større i andre kommuner enn i Nord-Fron. Det er likevel slik at området Gråhøa-Tjønnsseterfjellet er en randsone som utgjør viktige habitater for villreinen i Rondane. Områdene er i all hovedsak bukkeområder hvor bukkflokker oppholder seg fra april-mai til august-september. Kommunene Nord-Fron og Sør-Fron, i samarbeid med Villreinnemnda for Rondane og Sør-Innkletten, har siden 2007 sammenhengende *registrert* villreinens områdebruk i Gråhøa-Tjønnsseterfjellet gjennom Normann-prosjektet jf. vedlegg 9.

Figur 1. Kart som viser nasjonalt villreinområde (**sone 1**), buffersone (**sone 2**) og utviklingszone i randområdene (**sone 3**).

Det vil være viktig å ivareta muligheten for relativt uhindret ferdsel for villreinen fra Vulufjell og frem mot Gråhøa-Tjønnseterfjellet. Her er det gjort grep ved at Per Gynt seterveg er stengt gjennom verneforskriften for Frydalen landskapsverneområde i perioden 1. desember til 1. juni.

Utover dette ble det i 2019 vedtatt ferdselsforbud langs en landbruksvei som krysser et av områdene som brukes som trekkroute for villrein jf. *Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron.*

Det er videre gjennomført betydelige kanaliseringstiltak, som for eksempel sykkelstiprosjektet på Kvamsfjellet, og ikke minst skiløyper og tilskudd til preparering for på den måten kanalisere ferdselen i fremre del av fjellet.

Vurdering

Kommunedirektøren vil innledningsvis presisere at innspill fra Nord-Fron kommune gjelder Rondane villreinområde, dvs. at Knutshø villreinområde og Snøhetta villreinområde ikke omtales.

Når det gjelder forslag til tiltaksplan for Rondane villreinområde er tiltakene delt i to hovedbolker jf. vedlegg 3 s. 1. Den ene bolken omhandler *Tiltak for å bedre tilstanden for villrein på tvers av fokusområder*, mens den andre bolken omhandler *Tiltak for å bedre tilstanden for villrein i Rondane - geografiske fokusområder*.

Helhetlig arealplanlegging og arealforvaltning

Kommunedirektøren legger generelt til grunn at Nord-Fron over tid har praktisert en ansvarlig politikk opp mot villreinproblematikken og at denne skal fortsette. Kommunedirektøren mener det er avgjørende viktig å få på plass regionale føringer på et overordnet nivå, herunder vil et viktig tiltak være en snarlig revisjon av Regional plan for Rondane og Sjøinkletten der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen.

Kommunal planvask

Planvask er fremhevet i regjeringens naturmelding Meld. St. 35 (2023-2024). Forslaget til tiltak om planvask er også i tråd med de nye nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2023-2027, der det forventes at kommunen ved revisjon av kommuneplanens arealdel vurderer om tidligere godkjent arealbruk skal tilbakeføres til landbruks-, natur- og friluftsformål samt reindrift (LNFR-formål) av hensyn til naturmangfold. Forslaget er derfor i tråd med overordnede føringer og kommunedirektøren mener dette tiltaket er viktig å følge opp.

Samordning av motorferdsel vinterstid

Det er kommunen som er myndighet etter lovverket for motorferdsel. Nord-Fron kommune har ført og fører en restriktiv holdning på tillatelser etter dette lovverket. Det er god dialog mellom kommunen og forvaltningsmyndigheten for verneområdene når det gjelder motorferdsel innenfor verneområder. All motorferdsel til private hytter gjøres gjennom bruk av leiekjørere godkjent av kommunen, og det rapporteres et stabilt, lavt antall turer.

Kommunen er ikke negativ til at det økes kunnskap. Når det gjelder samordning og eventuelle digitale løsninger det skal søkes i så ser ikke kommunedirektøren at dette vil bidra til enklere saksbehandling, det må i så fall bli et system som gjelder motorferdsel i utmark uavhengig av om det søkes innenfor eller utenfor villreinens leveområde.

Tiltak som primært berører én, eller et fåtall av kommunene

Kommunedirektøren viser til at tiltaksplanen er basert på frivillighet når det gjelder gjennomføring av de ulike foreslåtte tiltakene. Det ligger også i planen sine føringer at alle aktuelle aktører, både private og offentlige, må bidra dersom målsetningene i planen skal nås.

Faggrunnlaget som tiltaksplanen bygger på viser at Rondane villreinområde er klassifisert som dårlig kvalitet. Delbestanden av villrein i Rondane Nord er omtalt i faggrunnlaget til å ha særskilt store utfordringer jf. konkrete, velkjente ferdselsbarrierer som er helt sentrale for at trekkpassasjene for villreinen ikke fungerer. Dersom tiltaksplanen ikke adresserer hovedproblemstillingene når det gjelder ikke-fungerende trekkpassasjer for villreinen, vil planen som helhet ikke gi ønsket resultat.

Kommunedirektøren viser til at villreinen er en ansvarsart (*ansvarsart* er en art som en viss region eller nasjon har et spesielt ansvar for å verne i henhold til Bonn- og Bern-konvensjonene), som siden 2021 er klassifisert som nær truet på rødlista for arter i Norge. Kommunedirektøren støtter derfor tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.

Kanaliseringstiltak

De foreslåtte tiltakene i tiltaksplanen er basert på frivillig gjennomføring, uten at det følger med nødvendig finansiering av tiltakene. Tiltakene må ikke knyttes opp mot vernemyndigheter, men kunne brukes *utenfor* leveområdet og influensområder for å oppnå effekt. De minst omfattende tiltakene vil nok kunne la seg gjennomføre basert på egen finansiering og dugnadsarbeid, men det er verre med større, omfattende tiltak. Kommunedirektøren mener derfor det vil være avgjørende viktig at det følger med tilstrekkelige økonomiske insentiver for gjennomføringsevnen av større kanalisingstiltak.

Landbruk

Kommunedirektøren støtter tilnærmingen i tiltaksplanen som ikke pålegger landbruket vesentlige tiltak i forhold til landbruksdrift i Frydalen og beitebruk. Gjennom å utnytte føreheter som ikke kan høstes på noen annen måte enn gjennom beitebruk, utgjør utmarksbeite en svært viktig ressurs. Utmarksbeiting legger også grunnlag for mulig økt selvforsyning, samt holder i hevd spesielle kulturmiljøer og landskapsverdier. Tiltaksplanen er en erkjennelse av landbrukets store betydning for involverte kommuner.

KLD viser til at det er behov for mer kunnskapsinnhenting av effekten av saueparasitter på villrein jf. funn av saueparasitter hos villrein og utbrudd av skrantesyke i Nordfjella og på Hardangervidda. Tiltaksplanen foreslår at det blir inngått et samarbeid med beitenæringen om felles kunnskapsutfordringer knyttet til beite, for å finne frem til lokale tiltak som kan redusere eventuelle negative påvirkninger av beitedyr i Rondane. KLD skriver at et slikt samarbeid vil legge til rette for å finne frem til gode løsninger lokalt som er tilpasset områdets utfordringer, og som ivaretar både villreinhensynet og hensynet til bruk og utnytting av utmarksbeitet.

Ikke-motorisert ferdsel

Det store volumet av ferdsel i Rondane utgjøres av fritidsferdsel. Kommunedirektøren viser til at en stor andel av fritidsferdselen skjer gjennom tilreisende turister. En støtter forslagene om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys.

Kommunedirektøren mener at lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel. Tiltak som gjelder ferdselsrestriksjoner og kanalising må derfor i hovedsak prioriteres mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.

Trekkområdet mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnseterfjellet

Tiltaksplanen har to tiltak som omhandler Nord-Fron kommune direkte jf. vedlegg 3 s. 49-51.

Tiltak 53 - Overvåking av trafikkutviklingen på Per Gynt seterveg.

Tiltaksplanen henstiller Per Gynt seterveg dvs. vegselskapet, til å innhente og dele ferdselsdata med Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. Basert på tilbakemelding fra vegselskapet vil tiltaket enten opprettholdes, justeres eller utgå før tiltaksplanen fastsettes.

Kommunedirektøren viser til at det foreligger god dokumentasjon på villreinens områdebruk av Gråhøa-Tjønnseterfjellet gjennom sammenhengende registreringer i perioden 2007-2024. Det er i all hovedsak bukkeflokker som oppholder seg i områdene fra april-mai til august-september, og bruken av områdene har vært stabil i hele registreringsperioden. Kommunedirektøren er av den oppfatning at det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg.

Tiltak 54 - Det bør ikke gis dispensasjon til tidligere brøyting av Per Gynt seterveg enn 1. juni.

Tiltaket er en henstilling til nasjonalparkstyret om å endre dagens praksis. Kommunedirektøren anser behovet for regelmessig brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni som svært lite.

Omfanget av eventuelle dispensasjoner vil være så begrenset at en vurderer det til ikke å ha noen praktisk betydning for villreinen sine trekkmuligheter fra Vulufjell til Gråhøa-Tjønnseterfjellet. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Konklusjon

Kommunedirektøren tilrår revisjon av Regional plan for Rondane og Sølknletten, der det etableres klare regionale føringer for forvaltning av villreinen på et overordnet nivå. Utredning av samlet belastning for villreinen må inngå i planarbeidet, slik at det ikke er opp til den enkelte kommune å gjøre slike vurderinger for hele leveområdet.

Kommunedirektøren vil uavhengig av tiltaksplanen legge opp til planvask ved kommende rullering av arealplaner og dette tiltaket er derfor ikke problematisk.

Kommunedirektøren er av den oppfatning at Nord-Fron kommune fører en restriktiv holdning når det gjelder motorferdsel vinterstid og ønsker ikke løsninger som gjør saksbehandlingen mer komplisert.

Kommunedirektøren støtter tiltak som reelt kan snu den negative utviklingen for villreinen i Rondane villreinområde jf. ikke-fungerende trekkpassasjer, uavhengig av om tiltakene berører én eller et fåtall av kommunene.

Kommunedirektøren tilrår ytterligere kanalisering av trafikk både vinter og sommer, herunder sykkelsti, skiløyper, trase for hundekjøring osv. Det presiseres at det må medfølge betydelig mer statlige midler for å sikre gjennomføringsevne av større kanaliseringstiltak.

Kommunedirektøren støtter forslag om regulering av fritidsferdsel jf. fastsetting av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. Enkelte ferdselsformer, som for eksempel kiting og tilsvarende, bør reguleres svært strengt evt. forbys. Lokalbefolkningen sin historiske bruk av fjellområdene skal tilgodeses i et annet lys enn ren turisme og fritidsferdsel, slik at ferdselsrestriksjoner og kanaliseringstiltak i hovedsak prioriteres mot å motvirke negative effekter av økende turisme og fritidsferdsel.

Kommunedirektøren støtter forslag om at landbruket ikke pålegges vesentlige tiltak eller begrensninger i forhold til landbruksdrift i Frydalen og generelt beitebruk. Utmarksbeite er en svært viktig ressurs som landbruket er helt avhengig av å utnytte.

Kommunedirektøren mener det ikke er nødvendig med ytterligere begrensninger på bruken av Per Gynt seterveg jf. tiltak 53. Dette med bakgrunn i registrering av villreinen sin bruk av områdene i perioden 2007-2024, der villreintrekket mellom Vulufjell og Gråhøa-Tjønnseterfjellet har vært stabilt og fungerende i hele registreringsperioden.

Kommunedirektøren mener behovet for å gi dispensasjon for brøyting av Per Gynt seterveg i forbindelse med jordbruk, beitebruk og skogbruk tidligere enn 1. juni er svært lite jf. tiltak 54. En mener bestemmelsene i gjeldende verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde er tilstrekkelige, og vurderer det til at det ikke er behov for å gjøre endringer i verneforskriften.

Kommunedirektøren i Nord-Fron
Elin Sofie Fjeldberg